

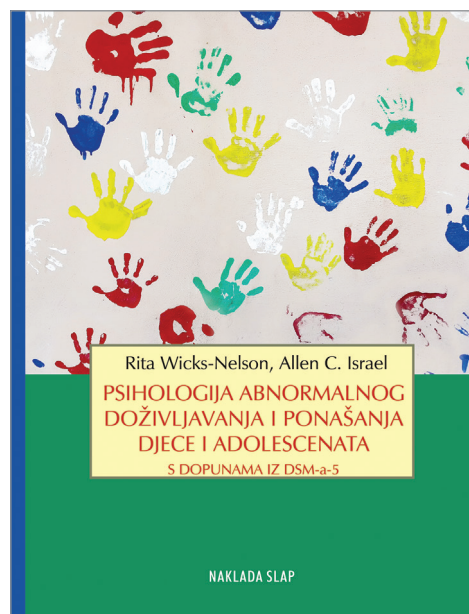
Rita Wicks-Nelson, Allen C. Israel

Psihologija abnormalnog doživljavanja i ponašanja djece i adolescenata, s dopunama iz DSM-a-5

Naklada Slap. 2021. ISBN 978-953-191-939-5.
Format: 21 x 27,4, Tvrđi uvez.

Sredinom 2021. godine objavljen je prijevod osmog izdanja knjige *Psihologija abnormalnog doživljavanja i ponašanja djece i adolescenata s dopunama iz DSM-a-5*, autora Rite Wicks-Nelson i Allena C. Israel. Knjiga se sastoji od predgovora autora, petnaest poglavlja, rječnika, popisa korištene literature, dopuštenja, kazala imena te kazala pojmova. U predgovoru knjige autori navode temeljna načela kojima su se vodili pri pisanju ove knjige, opisujući organizaciju teksta uz isticanje onih aspekata koji knjizi pružaju odličja noviteta i značajnog doprinosa.

Prvih pet poglavlja čine prvu cjelinu od ukupno tri u ovoj knjizi. Prvo se poglavlje bavi značajnim i uvijek aktualnim pitanjem definiranja abnormalnosti, posebice u kontekstu djece rane i (pred)školske dobi, što je izvrstan uvod u temu. S drugim poglavljem knjiga značajno ostvaruje princip suvremenosti, što ju ujedno razlikuje od dosadašnjih izdanja, a to je *Perspektiva razvojne psihopatologije*. Smatram da je upravo ovo poglavlje jedno do temeljnih u podizanju visoke razine kvalitete ove knjige s obzirom na to da oslanjanje područja abnormalnog doživljavanja i ponašanja djece i mladih na perspektivu razvojne psihopatologije može dovesti kako znanstvenike tako i praktičare

do više razine razumijevanja teškoća u djece i mladih, te kako im adekvatno pomoći. Premda ih je praksa prije prepoznala kao značajne i neodvojive saveznike u kliničkom radu s djecom i mladima, u dosadašnjoj literaturi ova su dva područja paralelno koegzistirala, što ova knjiga značajno mijenja njihovim logičnim ispreplitanjem. Treće poglavlje neizostavno je s aspekta razumijevanja kako nastanka, tako i liječenja psihopatologije, a uključuje dvije strane istog novčića: *Biološki i okolinski kontekst psihopatologije*. U četvrtom poglavlju knjige fokus je stavljen na *Uloge i metode znanstvenih istraživanja* u ovom području psihologije. Kontinuirano i kvalitetno povezivanje znanosti i psihološke prakse ključno je u razumijevanju i liječenju razvojne psihopatologije, što je vrlo zorno objašnjeno u ovom poglavlju knjige. Peto poglavlje, pod nazivom *Klasifikacija, procjena i*

intervencija, ujedno je i most koji povezuje prethodno prikazanu teoriju s opisima pojedinih poremećaja koji slijede. I ne samo to, ono je iznimno važno jer kvalitetno prikazuje složeni odnos klasifikacije, procjene i intervencije s kliničkim i znanstvenim aspektima poremećaja kod djece i mladih.

Drugi dio knjige obuhvaća prikaz glavnih poremećaja od šestog do četrnaestog poglavlja, a njihova zajednička karakteristika je dosljednost u strukturi koja se temelji na klasifikaciji, kliničkom opisu poremećaja, epidemiologiji, razvojnom tijeku, etiologiji, komorbiditetima, potom procjeni i predloženoj prevenciji i/ili načinu liječenja. Iznimna vrijednost ovog izdanja leži upravo u dopunama iz DSM-a-5 za svako od opisanih poremećaja u poglavljima koja slijede. Tome treba dodati značajan doprinos u razumijevanju klasifikacije i dijagnostike utemeljenom na kategorijskom ili dimenzionalnom pristupu koji opisuje raspon ili kontinuitet težine poremećaja. Pa se tako šesto poglavlje bavi anksioznošću i srodnim poremećajima, a sedmo poremećajima raspoloženja, kao internaliziranim poremećajima. Osmim poglavljem autori su spretno „skočili“ s jednog sindroma ili klastera, kao što su internalizirani poremećaji, na drugi klaster eksteraliziranih poremećaja, a to su poteškoće ophođenja. Deveto poglavlje logičkim slijedom nastavlja s prikazom teškoća deficita pažnje/hiperaktivnog poremećaja, a jezični poremećaji i specifični poremećaji učenja obrađeni su u desetom poglavljju. Jedanaesto poglavlje, koje se bavi intelektualnom onesposobljenošću, autori započinju raspravom o terminologiji i eventualnoj stigmatizaciji što je još jedan od značajnih doprinosa naslova pred nama. Poremećaji iz spektra autizma i shizofrenija opisani su u dvanaestom poglavljju, a vrijedno je za istaknuti da knjiga i u ovom dijelu nastoji odgovoriti na aktualna pitanja u društvu argumentiranim, znanstve-

no-utemeljenim podacima jer, primjerice, pruža jasne odgovore na pitanja vezana uz odnos ovog poremećaja s cjepivima. Trinaesto poglavlje obuhvaća pregled poremećaja osnovnih tjelesnih funkcija, koji uključuju poteškoće eliminacije (enurezu i enkoprezu), teškoće spavanja, teškoće hranjenja, jedenja i prehrane te poremećaje jedenja: anoreksiju i bulimiju nervozu. U četrnaestom poglavljju prikazani su psihološki čimbenici koji utječu na druga zdravstvena stanja, prije nazvani psihosomatskim poremećajima, a uključuju različite kronične bolesti.

Treća, posljednja cjelina knjige, koju čini petnaesto poglavlje nazvano *Nove zabrinutosti za djecu i mlade*, svojevrstan je pogled u budućnost koji se temelji na trenutačnoj, realnoj slici svijeta u kojem živimo, aktualnim potrebama djece i mladih, s jedne strane, te suvremenom djetinjstvu i obiteljskim situacijama, s druge strane, koji su nerijetko u raskoraku, kako zbog vlastite prirode, tako i zbog izloženosti kontinuiranim i sve bržim promjenama u životu. Ovo se poglavlje može promatrati i kao poglavlje za razmišljanje o tome na koji način pružiti adekvatnu podršku prethodno opisanim poremećajima, te time podignuti razinu kvalitete života djece i mladih i njihove dobrobiti.

Svako od petnaest poglavlja ne samo da sadržajno odražava visok stupanj suvremenosti i cjelovitosti u razumijevanju psihologije abnormalnog doživljavanja i ponašanja djece i adolescenata već ima nekoliko iznimno vrijednih karakteristika u didaktičko-metodičkoj domeni. Na početku svakog poglavlja napisan je tzv. *Pogled unaprijed*, koji možemo prepoznati i kao očekivane ishode učenja, što u značajnoj mjeri olakšava suvremeno učenje i poučavanje. Drugi vrijedan didaktičko-metodički element svakog poglavlja jest tzv. *Pregled/Pogled unatrag* s ključnim riječima, koji vrlo strukturirano i jasno pruža kratak uvid u sve ono što je ključno u pojedinom poglavljju.

Zbog toga je izvrsno pomagalo u učenju. Na-
posljedku, ono što su autori naveli i u predgo-
voru knjige, ali je vrijedno spomena, odnosi
se na tzv. *Naglaske* u svakom poglavlju, koji
na iznimno koristan način obogaćuju sadržaj
svakog poglavlja jer nerijetko prikazuju „žive“
primjere iz svakodnevnog života, znanosti i
prakse. Premda je svako poglavlje popraćeno
ključnim pojmovima, svi su oni obuhvaćeni u
rječniku nakon posljednjeg poglavlja uz suvre-

menu literaturu koja je korištena, kazalo ime-
na i pojmova. Sve navedeno čini ovu knjigu
neizostavnim dijelom suvremenog izvora lite-
rature u poučavanju studenata, ali ne samo to,
ova knjiga je izvor vrijedan za znanstvenike
i praktičare koji mogu pronaći zanimljive di-
jelove za propitivanje i provedbu istraživanja
te pouzdan alat u razumijevanju i dijagnostici
opisanih poremećaja sa svim trenutačnim ak-
tualnim pitanjima društvenog interesa.

Sanja Tatalović Vorkapić

Korespondencija: Sanja Tatalović Vorkapić
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci
sanjatv@uniri.hr

Online: 6. prosinca 2021.